

Nr 427.

Kungl. Maj:ts nädiga proposition till riksdagen angående anslag till täckande av vissa förskott för expeditioner med fartyget Skagerak m. m.: given Stockholms slott den 10 maj 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att å tillägg-stat för år 1918 anvisa

dels till täckande av under år 1917 förskottrade kostnader för bogsering av fiskebåtar till och från fiskeplatser utanför västkusten ett förslagsanslag, högst kronor 31,000;

dels till täckande av förskottrade kostnader för en expedition med fartyget Skagerak under år 1917 för biträde åt svenska fiskare i Nordsjön ett förslagsanslag, högst kronor 28,572;

dels till täckande av brist i de till underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak under år 1917 anvisade medel ett förslagsanslag, högst kronor 13,472;

dels ock till ytterligare underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak under år 1918 ett reservationsanslag av kronor 35,000.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10
maj 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anförde:

Såsom jag den 14 januari 1918 vid anmälan av anslagsbehoven för år 1919 under nionde huvudtiteln erinrat, anvisade 1916 års riksdag till underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak å extra stat för år 1917 ett anslag av 36,000 kronor, eller samma belopp, som anvisats till nämnda ändamål för vart och ett av åren 1914—1916. Å extra stat för år 1918 har till samma ändamål anvisats 56,000 kronor, varav 10,000 kronor voro avsedda att utgå förskottsvis under år 1917. För år 1919 hade Kungl. Maj:ts befällningshavande i Göteborgs och Bohus län, som har överinseendet över fartyget, med stöd av ett yttrande av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen och en beräkning av fartygets befälhavare, kaptenen G. Ridderstad, begärt ett anslag av 60,000 kronor, avsett att möjliggöra fartygets hållande i gång under ungefär fem månader. För egen del anförde jag, att jag funne det önskligt, att fartyget

måtte kunna hållas i gång under åtminstone fem månader under vintern, då de viktigaste fiskena påginge, varemot de med det internationella havsforskningsarbetet sammanhängande terminsfärderna fortfarande borde tillvidare inställas. Under framhållande att det vore ytterst vanskligt att bedöma kostnaderna för fartygets drift år 1919, fann jag, med hänsyn till att för vartdera av åren 1917 och 1918 beräknats ett auslagsbelopp av 46,000 kronor samt i allt fall möjlighet föreläge att av 1919 års riksdag begära tilläggsauslag, ifall ökade medel då skulle visa sigoundgängligen behövliga, mig icke böra tillstyrka högre anslag för år 1919 än 46,000 kronor. Kungl. Maj:ts framställning till riksdagen avfattades i enlighet härmed, och har densamma numera bifallits av riksdagens bägge kamrar.

Jag finner mig nu nödsakad att underställa Kungl. Maj:ts prövning föreliggande ärenden angående dels ersättande av vissa kostnader för ifragavarande fartyg åren 1917 och 1918 och i sammanhang därmed viss annan utgift för västkustfiskets främjande under år 1917, dels ökat anslag till fartyget Skagerak för år 1918.

Det för år 1917 av riksdagen anvisade anslaget å 36,000 kronor ställdes den 24 november 1916 av Kungl. Maj:t till Kungl. Maj:ts befallningshavandes i förenämnda län förfogande att användas till avlöning åt befälhavaren och ansvarsmaskinisten å fartyget för helt år, till övrig besättning under en beräknad t.d av 4½ månader samt till övriga utgifter för fartygets drift, reparationer, utrustning m. m. De arbeten, som då avsågos skola utföras med fartyget för dessa medel, utgjordes huvudsakligen av vetenskapliga undersökningar av sammansättningen och variationen i sammansättningen av Östersjöns, Skageraks och Kattegatts fiskbestånd under olika år och årstider. De internationella terminsfärderna skulle under krigstiden uteslutas.

Emellertid hade redan under hösten år 1916 med fartyget verkställt rekognosceringar efter sill. I den skrivelse den 6 oktober 1916, vari svenska hydrografisk biologiska kommissionen gjorde framställning om anslag för år 1918 att äskas av 1917 års riksdag, angav kommissionen i första rummet bland de arbeten, som borde utföras med fartyget, undersökning av sillens raser och vändringar i förbindelse med sillrekognoscering i den praktiska fiskedriftens intresse. Kommissionen framhöll, att intet avbrott borde ske i sillundersökningarna och rekognosceringsarbetet efter sill, i synnerhet icke under dåvarande förhållanden, då sillfisket spelade en viktig roll för landets behov av födoämnen, utan borde därför Skagerak hållas i full gång under den egentliga sillfiskesäsongen

oktober—april. För tre månader i början av året och tre månader vid årets slut samt till årsavlönningar och underhåll beräknades åtgå 46,000 kronor, men då för år 1917 funnes anvisade allenast 36,000 kronor, behövdes ytterligare 10,000 kronor för att sagda sillrekognoseringar skulle kunna även under år 1917 fortgå i avsedd utsträckning. De förenämnda vetenskapliga undersökningarna av fiskbeståndet syntes kunna till stor del bedrivas samtidigt med sillundersökningarna.

Denna framställning föranledde ovan omförmälda anslag å 56,000 kronor för år 1918 med förskotts rätt beträffande 10,000 kronor under år 1917.

Med skrivelse den 12 oktober 1917 överlämnade Kungl. Maj:ts bemålde befallningshavande en skrift från Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförenings styrelse, vari framhölls den stora betydelsen av sillrekognosering särskilt under rådande brist å brännolja till motorerna, enär i sådant fall fiskefartygen i allmänhet icke behöfve gå ut på fiske, förrän genom rekognosering blivit ådagalagt, var sillen uppehölle sig. Föreningsstyrelsen föreslog, att Skagerak skulle få användas för dylik rekognosering, för vilken kostnaden under två månader beräknades till 30,500 kronor. Tillika framhöll styrelsen, att det för att så mycket som möjligt ytterligare spara på det knappa fotogenförrådet vore önskvärt, att bogsering av fiskebåtarna till och från fiskeplatserna kunde åtminstone i viss utsträckning komma till stånd medelst särskilt förhyrd trållångare. För sistnämnda ändamål begärdes statsbidrag å 31,000 kronor. Efter vederbörandes hörande medgav Kungl. Maj:t den 2 november 1917, att fartyget Skagerak finge under två månader hösten och vintern 1917—1918 användas till sillrekognoseringar i samband med pågående sillfiske, samt anbefalldes Kungl. Maj:ts befallningshavande att förskottsvis av under händer varande medel gälda kostnaderna härför och därefter hos Kungl. Maj:t anmäla förskotten till ersättande. Därjämte ställde Kungl. Maj:t till förenämnda havsfiskeförenings styrelses förfogande 31,000 kronor för att användas till bogsering av i Göteborgs och Bohus län hemmahörande fiskebåtar till och från fiskeplatserna samt anbefalldes statskontoret att utanordna detta belopp förskottsvis och sedermera anmäla det till ersättande.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i nämnda län överlämnade därefter med skrivelse den 12 januari 1918 en ny skrift från omförmälda havsfiskeförenings styrelse, vari anhölls, att fartyget Skagerak måtte få användas till sillrekognosering under ytterligare två månader. Den 18 januari 1918 medgav Kungl. Maj:t, att fartyget finge för en kostnad av högst 30,000 kronor användas till dylik rekognosering under två må-

nader från den 21 januari 1918, och anbefalldes statskontoret att för ändamålet till Kungl. Maj:ts bemälda befallningshavande förskottsvis utanordna högst 30,000 kronor.

Den 22 januari 1918 företog Kungl. Maj:t till avgörande frågan om anvisande av det av 1917 års riksdag beviljade anslag till Skageraks drift och underhåll. Därvid erinrades till en början om förut omfördälda uttalande den 6 oktober 1916 av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen, att sillundersökningar i förbindelse med sillrekognoscering vore ett av de viktigaste arbeten, som borde utföras med fartyget, och att, sedan detta uttalande återgivits i statsrådsprotokollet vid 1917 års statsverksproposition, riksdagen beviljat det anslag å extra stat för år 1918, varom nu vore fråga. Med utgångspunkt från att sillrekognosceringarna alltså an-ettts tillhöra fartyget Skageraks normala uppgifter, förordnade Kungl. Maj:t följande. Statskontoret anbefalldes att till Kungl. Maj:ts befallningshavande av anslaget utanordna ej mindre 10,000 kronor att, i den mån det därtill försloge, användas till ersättande av de förskott, som Kungl. Maj:ts befallningshavande kunde hava jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1917 utbetalat för sillrekognosceringar med fartyget Skagerak under samma år, än även vad Kungl. Maj:ts befallningshavande visade sig hava på grund av samma Kungl. Maj:ts beslut utgivit för dylika rekognosceringar efter ingången av år 1918. Vidare bemyndigade Kungl. Maj:t statskontoret att av samma anslag använda ett belopp av högst 30,000 kronor till ersättande av förskott, som statskontoret jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 januari 1918 måtte utanordna till Kungl. Maj:ts nämnde befallningshavande för dylika rekognosceringar med Skagerak under innevarande år. Därjämte bemyndigade Kungl. Maj:t samme befallningshavande att i samråd med svenska hydrografisk-biologiska kommissionen bestämma, vid vilken tidpunkt och i vilken utsträckning fartyget skulle, i den mån tillgängliga medel sådant megåve, under år 1918 användas vid utförandet av — jämte förenämnda sillrekognosceringar — de kommissionen i övrigt förelagda uppgifterna. Slutligen anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att till gäldande av underhålls- och driftkostnaderna för fartyget under den tid av år 1918, varunder detsamma användes för sistnämnda uppgifter, till Kungl. Maj:ts befallningshavande utanordna vad som kunde återstå av det av riksdagen anvisade anslaget å 56,000 kronor.

Nu har först och främst statskontoret anmält till ersättande det belopp av 31,000 kronor, som ämbetsverket på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1917 förskottsvis utanordnat för bogsering av fiskebåtar.

*Utgifter för
bogsering
under 1917.*

*Utgifter för
sillrekognosce-
ring m. m.
under 1917.*

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Göteborgs och Bohus län i skrivelse den 25 mars 1918 anmält, dels att årsavlöningarna för år 1917 till befälhavaren och ansvarsmaskinisten å Skagerak samt kostnaderna för sillrekognosceringarna under januari—februari ävensom de hydrografisk-biologiska undersökningarna under mars—juni samma år enligt numera avslutade räkenskaper uppgått till 44,471 kronor 49 öre, dels ock att kostnaden för den sillrekognoscering, som med föranledande av Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1917 började den 20 i samma månad, intill årets slut uppgått till i runt tal 15,000 kronor. Tillhopa hade alltså utgifterna för Skagerak under år 1917 uppgått till 59,471 kronor 49 öre. Till täckande härav finnes tillgängliga dels 1917 års anslag å 36,000 kronor och dels det belopp av 10,000 kronor av 1918 års anslag, som Kungl. Maj:t den 22 januari 1918 medgivit finge, så långt det föresloge, användas till ersättande av förskott för höstens sillrekognoscering. Den utöver dessa belopp å tillhopa 46,000 kronor kvarstående kostnaden, 13,471 kronor 49 öre, hade jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1917 av Kungl. Maj:ts befallningshavande bokförts såsom förskott och härför hemställdes nu om ersättning.

*Utgifter för
sillrekognosce-
ring m. m.
under 1918.*

Vidare har Kungl. Maj:ts bemälda befallningshavande i nyssnämnda skrivelse efter samråd med svenska hydrografisk-biologiska kommissionen anfört följande:

»För underhåll och drift av fartyget under år 1918 återstår, sedan förenämnda 10,000 kronor använts för 1917 års utgifter, ett belopp av 46,000 kronor. Detta anslag var enligt svenska hydrografisk-biologiska kommissionens skrivelse den 6 oktober 1916, som finnes omnämnd i det vid 1917 års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet, avsett för 6 månaders drift, 3 månader på föråret och 3 månader vid slutet av året.

Uppenbart torde emellertid vara, att det sålunda tillgängliga anslaget icke förslår för ändamålet.

Enligt förutnämnda nädiga brev den 22 januari 1918 skall av samma anslag användas ett belopp av högst 30,000 kronor till ersättande av förskott, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 i samma månad kan hava utanordnats för sillrekognosceringar med Skagerak under innevarande år.

Kostnaderna för den sillrekognoscering, som med fartyget bedrivits under tiden från och med den 1 januari till och med den 20 mars, hava stigit till i runt tal 30,200 kronor. Befälhavarens och ansvarsmaskinistens årsavlöningar uppgå till sammanlagt 6,900 kronor. Till nödvändiga reparationer beräknas åtgå ett belopp av 4,000 kronor. Sedan dessa belopp, tillhopa 41.100 kronor, gulddits, skulle således av anslaget, 46,000 kronor, återstå ej fullt 5,000 kronor. För att fartyget skall kunna fylla sitt ändamål, kräves emellertid, såsom i kommissionens skrivelse den 16 oktober 1916 angivits, att detsamma är i verksamhet ytterligare omkring tre och en halv månader. Med nu gällande priser och under förutsättning att kol fortfarande får inköpas genom marinen, kunna, såsom också framgår av de verkliga

utgifterna för sillrekognosceringen under innevarande år, kostnaderna för fartygets drift (årslönerna oberäknade) antagas uppgå till omkring 11,500 kronor i månaden eller sålunda för tre och en halv månader i runt tal 40,000 kronor. Ett tilläggsanslag av 35,000 kronor skulle alltså erfordras.»

Kungl. Maj:ts befallningshavande har på grund härav hemställt om anvisande å tilläggsstat för år 1918 av ett anslag av 35,000 kronor till underhåll och drift av fartyget under samma år.

Denna hemställan har tillstyrkts av lantbruksstyrelsen och statskontoret i avgivna utlåtanden.

Jag har att anmäla ytterligare ett ärende angående fartyget Skagerak.

Med anledning av inkommen anmälan, att bohuslänska fiskekuttrar blivit i juli månad år 1917 sänkta av tyska u-båtar nordväst om Bergen, anförde i en till chefen för jordbruksdepartementet ställd skrivelse lantbruksstyrelsen i huvudsak följande:

Att ifrågavarande svenska fiskefartyg blivit sänkta, måste givetvis bero därpå, att de tyska u-båtarna ansett, att fiskefartygen befunnit sig inom spärrzonen. A andra sidan ansåge de sänkta fiskefartygens besättningar, enligt såväl fiskerintendentens rapporter som vad tidningarna innehållit, att de ifrågavarande fartygen blivit sänkta utanför spärrzonen. Huruvida det i de föreliggande fallen kunde bli möjligt att med full säkerhet konstatera, å vilkendera sidan rätt en låge, komme måhända blivande undersökningar att ådagalägga. Emellertid ville lantbruksstyrelsen ifrågasätta, huruvida det icke vore möjligt, att till ifrågavarande fiskeplatser beordra ett kronofartyg, utrustat med möjligast noggranna instrumenter för Ortsbestämning och med härför fullt kompetent personal. Detta fartyg skulle inom det område, där fiskeflottan uppehölle sig, patrullera längs spärrzonens gräns och icke allenast varna fiskefartygen, i händelse något av dem skulle förirra sig inom spärrzonen, utan även biträda dessa med tilläventyrs behöfliga råd vid navigeringen. Därest en kronobåt beordrades att patrullera inom fiskeområdet, kunde denna utan tvivel även bli till stor nytta vid bärgning av skeppsbrutna och för bispringande av skadade och sjuka med läkarhjälp.

Med anledning härav och efter vederbörandes hörande fann Kungl. Maj:t den 7 augusti 1917 gott förklara, att fartyget Skagerak skulle så snart ske kunde anträda en expedition för biträde åt svenska fiskare i Nordsjön enligt vissa närmare föreskrifter i meddelad instruktion.

Med skrivelse den 14 december 1917 har Kungl Maj:ts befallningshavande i Göteborgs och Bohus län överlämnat behörigen verifierat rekvisitionsförslag å sammanlagt 25,868 kronor 74 öre, utgörande kostnad för den sålunda anbefallda expeditionen, och har Kungl. Maj:ts befallningshavande anhållit om ersättning för det sålunda förskjutna beloppet.

Utgifter för expedition i Nordsjön 1917.

I infortrat utlåtande den 4 februari 1918 har statskontoret anfört:

»Då ifrågavarande expeditionskostnader uppgå till ett så betydande belopp som 25,868 kronor 74 öre, synes det statskontoret vara lämpligast, att ersättning för dessa kostnader beredes genom anvisande av särskilt riksstatsanslag; och får fördenskull statskontoret, som ej funnit anledning till anmärkning mot verifieringen av utgifterna, hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i proposition föreslå riksdagen att för täckande av omhandlade kostnader å tilläggsstat till riksstaten för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 25,869 kronor.»

Sedermera har Kungl. Maj:ts bemälda befallningshavande i skrivelse den 25 mars 1918, under åberopande av sin ovanberörda skrivelse den 14 december 1917 och med överlämnande av anordning å 2,702 kronor 80 öre, utgörande ytterligare förskotterad kostnad för nämnda fartyg vid dess ifrågavarande expedition, anhållit om ersättning för jämväl detta belopp.

Departements-
chefen.

Ersättning för den av statskontoret förskotterade utgiften å 31,000 kronor för bogsering av fiskbåtar från Göteborgs och Bohus län till och från fiskeplatser utanför västkusten under slutet av år 1917 torde nu böra beredas och anslag härtill äskas av riksdagen.

Likaså läser anslag av riksdagen böra begäras till ersättande av de förskott å tillhoppa 28,571 kronor 54 öre, eller i helt krontal 28,572 kronor, som utgivits för fartyget Skageraks expedition för biträde åt svenska fiskare i Nordsjön under eftersommaren år 1917.

Såsom ytterligare framgår av förestående redogörelse, har en brist på 13,471 kronor 49 öre uppstått å det för 1917 för fartyget tillgängliga anslag till följd av fartygets användande i ökad utsträckning till de viktiga sillrekognosceringarna. Till täckande av denna brist torde ock anslag nu böra av riksdagen begäras med i helt krontal 13,472 kronor.

Slutligen hava de för 1918 för fartyget tillgängliga medel under den förflutna delen av året tagits i anspråk för sillrekognosceringar i sådan utsträckning, att beredande av ytterligare medel för samma ändamål under innevarande år är oundgängligen nödvändigt, därest, bland annat, sillrekognosceringarna skola kunna fortsättas även under senare delen av 1918. Jag finner mig därför böra tillstyrka förslaget rörande framställning till riksdagen om anvisande för berörda ändamål av 35,000 kronor.

Samtliga anslagsbeloppen torde böra äskas å tilläggsstat för 1918, och kommer chefen för finansdepartementet att under riksdagens fort-

gång framställa förslag om beredande av erforderliga medel för anslagsbeloppens gäldande.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å tilläggsstat för år 1918 anvisa

dels till täckande av under år 1917 förskotterade kostnader för bogsering av fiskebåtar till och från fiskeplatser utanför västkusten ett förslagsanslag, högst kronor 31,000;

dels till täckande av förskotterade kostnader för en expedition med fartyget Skagerak under år 1917 för biträde åt svenska fiskare i Nord-sjön ett förslagsanslag, högst kronor 28,572;

dels till täckande av brist i de till underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak under år 1917 anvisade medel ett förslagsanslag, högst kronor 13,472;

dels ock till ytterligare underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak under år 1918 ett reservationsanslag av kronor 35,000.

Till vad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter förenade sig, behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet avlätas till riksdagen av den lydelse, bil. till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.